

2019-11-18

ÄN 2019/209

Kommunstyrelseförvaltningen
Kurt Johansson

Äldrenämnden

Underlag till lokalresursplan - äldrenämnden 2021-2028

Sammanfattning

Behovet av nya lokaler inom äldrenämndens ansvarsområde gäller i första hand behov av fortsatt utbyggnad av vård- och omsorgsboenden och lokaler för dagverksamhet.

För vård- och omsorgsboenden pågår byggnation av tre nya boenden, med start under 2020-2021, av privata byggare. Ett av dessa boenden kommer att drivas i kommunal regi.

Men äldrenämnden ser också ett behov av utbyggnad av det som benämns mellanboende (exempelvis trygghetsboende, seniorboende).

Det finns också ett behov av att se över nuvarande lokalbestånd och komma fram till om nuvarande lokaler ska behållas eller byggas om för att klara utökade och nya behov. Detta gäller exempelvis köket på Hagagården som fått anmärkningar utifrån bristande arbetsmiljö, innan beslut tas om upprustning måste det till en mer långsiktig bedömning av om det finns andra alternativ (exempelvis flytta verksamheten till något av skolornas kök).

Bakgrund

I lokalresursplanen beskrivs framtida lokalbehov inom äldrenämndens ansvarsområde. Planen är en del i det underlag som äldreförvaltningen tar fram inför 2020 års budgetarbete, driftsbudget för perioden 2021-2022 och investeringsplan 2021-2028.

Äldrenämndens lokalbehov kommer att vägas mot de behov som lyfts fram från övriga nämnder och styrelser i kommunen. Kommunstyrelseförvaltningens lokalförsörjningsenhet sammanställer en kommungemensam lokalresursplan utifrån de olika nämnderna och styrelsernas lokalresursplaner.

Befolkningsprognos för oktober 2019 utgör grunden för beräkningar av lokalbehov inom äldrenämndens ansvarsområde under perioden 2021-2028.

Ålder	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
0	1 233	1 200	1 300	1 300	1 300	1 400	1 400	1 500	1 500	1 500	1 600
1-5	6 238	6 500	6 600	6 800	7 000	7 200	7 400	7 700	7 800	8 000	8 100
6-9	4 855	4 900	5 000	5 200	5 300	5 500	5 700	5 800	6 000	6 100	6 200
10-12	3 515	3 600	3 700	3 800	3 800	3 900	4 000	4 100	4 300	4 300	4 500
13-15	3 289	3 400	3 500	3 600	3 700	3 800	3 900	4 000	4 000	4 100	4 200
16-18	3 102	3 200	3 300	3 400	3 500	3 600	3 800	3 900	4 000	4 000	4 100
19-24	6 474	6 500	6 500	6 600	6 900	7 100	7 400	7 500	7 600	7 800	7 900
25-44	26 422	27 000	27 500	28 000	28 800	29 700	30 700	31 300	31 800	32 300	32 900
45-64	21 221	21 700	22 000	22 300	22 800	23 300	23 800	24 300	24 700	25 100	25 500
65-79	10 793	10 800	10 800	10 800	10 700	10 700	10 600	10 500	10 500	10 600	10 700
80-84	1 594	1 700	1 800	2 000	2 200	2 300	2 500	2 700	2 800	2 800	2 800
85-89	873	900	900	900	1 000	1 000	1 100	1 200	1 300	1 400	1 500
90-w	380	400	400	400	400	500	500	500	500	600	600
0-w	89 989	91 900	93 500	95 100	97 500	100 100	102 800	105 000	106 900	108 700	110 600

Antalet invånare i Haninge 65 år och äldre beräknas öka med 14,4 procent under perioden 2018-2028. Som framgår av ovanstående tabell är det stora skillnader i utvecklingen mellan de olika åldersintervallen. Gruppen 65-79 år kommer att minska marginellt under perioden. Däremot sker det en kraftig ökning i åldersintervallen över 80 år. Totalt beräknas gruppen över 80 år öka från 2 847 personer till cirka 4 900 personer, eller med drygt 72 procent.

Äldrenämndens verksamhet är indelad i tre huvudinriktningar; öppen verksamhet, insatser i ordinärt boende och insatser i särskilt boende.

Under en längre period har stora satsningar genomförts vad gäller utbyggnad av träffpunktsverksamhet, detta har inneburit ett minskat behov av platser i allmän dagverksamhet, ökningen av äldre över 80 år gör dock att behovet av dagverksamhet med inriktning mot personer med någon form av demenssjukdom kommer öka den närmaste 10-årsperioden.

Lokaler för insatser i öppen verksamhet

Träffpunkter

Äldrenämnden har idag egna träffpunkter i följande kommundelar: Handen, Jordbro, Västerhaninge, Brandbergen, Dalarö och Vendelsö. Äldrenämnden ger dessutom ekonomiskt bidrag till en träffpunkt på Muskö. I Tungelsta drivs en träffpunkt i samverkan med Svenska kyrkan. I Vega planeras för ett allaktivitetshus. Detta ska inrymmas i skolbyggnaden och även innefatta lokaler för träffpunktsverksamhet.

Äldrenämndens ambition att erbjuda träffpunktsverksamhet i alla större kommundelar kommer att vara uppfylld när träffpunkten i Vega öppnas.

Seniorboende/Trygghetsboende

Seniorboende/trygghetsboende är boendeformer som kan förskjuta/förhindra att det uppstår behov av ett mer kostsamt vård- och omsorgsboende. Äldreförvaltningen har idag tillgång till seniorboende/trygghetsboende i Västerhaninge och Handen. Totalt finns det 140 lägenheter som äldreförvaltningen har ansvaret för. Efterfrågan på dessa lägenheter har ökat och det finns i dagsläget en kö på över 800 personer.

Äldreförvaltningen har i samråd med lokalförsörjningsenheten haft diskussioner med Haninge Bostäder om att, i anslutning till befintliga 60 seniorlägenheter vid Parkvillan i Västerhaninge, bygga cirka 60-80 mindre lägenheter på 35-40 kvm i form av trygghetsboende. Om Haninge Bostäders styrelse tar beslut om en sådan byggnation under 2019 kan projektet komma igång tidigast under 2020 och inflyttning ske under 2021.

Äldreförvaltningen gör bedömningen att en byggnation av ett trygghetsboende kommer att dämpa behovsökningen något vad gäller somatiska platser i särskilt boende för den grupp som behöver ett tillgängligt boende men klarar den dagliga livsföringen med hjälp av hemtjänstinsatser.

Lokaler för biståndsinsatser i ordinärt boende

Lokalbehovet avser i första hand lokaler för dagverksamhet och lokaler för hemtjänstgrupper.

Behov av nya lokaler för dagverksamhet

För att klara de målsättningar om tid mellan biståndsbeslut och erbjudande om plats i dagverksamhet som äldrenämnden satt upp har antalet platser i dagverksamhet för personer med demenssjukdom utökats de senaste åren. Under perioden 2013-2016 har antalet platser inom dagverksamhet för personer med demenssjukdom utökats från sammantaget 32 till 53 platser. Under 2016 skapades nya platser genom en omdisponering av befintliga lokaler i Brandbergen.

Ytterligare behov av nya dagverksamheter med inriktning mot demenssjuka kommer att finnas under planperioden, preliminärt en ny demensdagverksamhet 2021 och 2024 med vardera 16 platser.

Behovet av platser inom den vanliga dagverksamheten kan täckas genom ytterligare samordning med träffpunktsverksamheter.

Behov av nya områdeslokaler för hemtjänsten

Kommunens egen utförarorganisation är idag organiserad i tre enheter: Handen, Brandbergen och Västerhaninge. Det pågår ett arbete med att hitta en ny lokal för hemtjänstgruppen i Västerhaninge. Den nuvarande lokalen kommer att rivs om det blir aktuellt med byggnation av trygghetsboende i anslutning till Parkvillans seniorboende.

Behov av utbyggnad av vård- och omsorgsboende (särskilt boende) och korttidsboende

Denna boendeform är till för de äldre som har störst behov av vård och omsorg. Personaltätheten är hög med dygnet-runt-tillsyn. I denna typ av boende svarar kommunen för hälso- och sjukvårdsinsatser, förutom läkarinsatser. Boendet kallas även vårdboende eller äldreboende i en del kommuner. Den juridiska termen är särskilt boende.

För personer som är i tillfälligt behov av boende med stort inslag av vård och omsorg finns möjlighet att under en tidsbegränsad period bo på ett korttidsboende.

Behov och platser

Äldreförvaltningen har idag fem egna vård- och omsorgsboenden med totalt 295 platser varav 35 platser i dagsläget används som korttidsboende.

Utöver de 295 egna platserna för vård och omsorgsboende/korttidsboende köpte äldreförvaltningen under 2018 i genomsnitt 249 platser av andra vårdgivare.

Äldreförvaltningen har under många år varit tvingad att köpa platser även i andra kommuner för att klara ett ökat behov av platser. De senaste åren har dock flera nya privata boenden öppnats i kommunen och behovet att köpa platser i boenden beläget utanför kommunen har nästan upphört. De platser som idag (oktober 2019) köps är i första hand platser med någon form av specialinriktning som saknas på de boenden som har verksamhet i Haninge (psykogeriatriska platser, HVB-hem och LSS-inriktade boenden). Utifrån befolkningsprognoserna beräknas behovet av nyttillskott av platser uppgå till cirka 20-30 nya platser/år den närmaste 10 årsperioden. För att möta den förmodade volymutvecklingen under perioden 2021-2028 behöver det byggas cirka 200-250 platser i vård- och omsorgsboende.

I dagsläget pågår arbete med byggnation av tre nya boenden i kommunen. I Handen planeras ombyggnad av delar av Najaden (kommunfullmäktige har beslutat att kommunen skriver avtal med hyresvärden för att driva boendet i kommunal regi). I Vendelsö pågår byggnation norr om Brandbergens centrum och i Jordbro byggs ett boende på Lundaskolans gamla tomt. Äldreförvaltningens bedömning är att de tre nya boendena kommer att täcka behovet under planperioden. Men det är ändå viktigt att avsätta tomtmark för nya boenden i slutet av planperioden med tanke på den fortsatta ökningen av invånare över 80 år.

Sammanställning av behov och tillgång av vård- och omsorgsboende för äldre inklusive korttidsboende 2019, 2021 och 2026						
	Behov	Tillgång	Behov	Tillgång	Behov	Tillgång
	2019	2019	2021	2021	2026	2026
Norra kommundelarna	103	168	116	252	129	252
Gudö	7	0	11	0	12	0
Vendelsö	39	136	36	136	33	136
Vendelsömalm	39	32	45	116	43	116
Norrby	8	0	9	0	20	0
Vega	10	0	15	0	21	0
Centrala kommundelarna	271	140	305	274	383	274
Brandbergen	12	0	15	0	18	0
Ramsdalen-Svartbäcken	75	0	84	0	129	0
Handen	137	140	148	194	136	194
Jordbro	30	0	37	80	74	80
Övriga Jordbro	17	0	21	0	26	0
Södra kommundelarna	148	197	153	197	171	197
Västerhaninge NV	50	0	48	0	47	0
Västerhaninge SO	48	103	50	103	53	103
Västerhaninge glesbygd	7	0	8	0	10	0
Muskö	6	0	7	0	7	0
Tungelsta	37	94	40	94	54	94
Skärgården	31	29	31	29	33	29
Skärgården	5	0	4	0	5	0
Östra Haninge glesbygd	6	0	7	0	7	0
Dalarö	18	29	18	29	19	29
Gålö/Sandemar	2	0	2	0	2	0
Totalt	553	534	605	752	716	752

Behov av andra åtgärder, vård- och omsorgsboende

Parboende

Den numer lagstadgade rätten till parboende, där ett par ska erbjudas möjlighet att bo tillsammans i särskilt boende även om det bara är en som är i behov av ett särskilt boende, kommer att innebära att det i framtida nybyggnation även måste planeras för ett antal större lägenheter.

Platser med psykiatrisk inriktning

Även om tillgången på vård- och omsorgsplatser i nuläget täcker behovet av antal platser så finns det ändå problem att ibland hitta platser som motsvarar den enskildes behov av insats.

Ett exempel på detta är platser med psykiatrisk inriktning, hittills har underlaget varit för litet för att starta avdelningar på kommunens egna boende med den inriktningen. Men bedömningen är att det idag finns ett underlag för att inom en snar framtid försöka få något boende att öppna åtminstone en avdelning med psykiatrisk inriktning.

Om- tillbyggnad alternativt flytt av verksamheten i Hagagårdens kök till annan enhet

Hagagårdens kök producerar idag all mat till vård- och omsorgsboendena i egen kommunal drift, totalt cirka 220 000 måltider per år. Utöver detta levererar köket mat även till andra verksamheter inom äldreförvaltningen men även i begränsad omfattning till andra förvaltningar. Under 2016 startades ett projekt där köket förbereder måltider som ska färdigställas i hemmet hos enskilda hemtjänstkunder. Projektet slog väl ut, men för att gå vidare och införa en permanent verksamhet behövs andra lokaler alternativt renovering och ombyggnad av nuvarande kök på Hagagården.

Äldrenämndens förslag är att äldreförvaltningen tillsammans med lokalförsörjningen och Tornberget utreder möjligheterna att med mindre anpassningar utöka produktionen på Hagagården, alternativt flytta produktionen till ett kök med större kapacitet, som både kan klara en utbyggnad av nya vård- och omsorgsboenden i egen drift och produktion av mat till kunder med hemtjänst i eget boende.

Reservkraft

Flera hårda vintrar i rad visade att elförsörjningen är mycket sårbar vid större snöfall eller stormar. Johanneslund, Hagagården och Malmgården har varit drabbade av längre elavbrott.

I investeringsbudgeten för 2017 fanns 11,3 miljoner kronor avsatt för investering i reservkraft på i första hand Hagagården, Johanneslund och Malmgården. Under 2017 blev arbetet med installation av reservkraft på Hagagården klart.

Utifrån erfarenheter från arbetet med Hagagårdens reservkraft har ett arbete påbörjats med hur reservkraftsfrågan kan lösas för i första hand Malmgårdens och Johanneslunds vård- och omsorgsboenden. Att Malmgården och Johanneslund ligger högst i prioritering vad gäller reservkraft beror på att båda har möjligheter att användas för evakuering från andra boenden eller närboende.

Lokalinvesteringsbehov äldreförvaltningen 2021-2028

Nya lokaler för ordinärt boende

År	Behov	Investering	Drift (lokal-kostnader)
2021	Demens dagverksamhet 16 platser 300 kvm	9 300 000 kr	830 000 kr
2024	Demens dagverksamhet 16 platser 300 kvm	9 300 000 kr	830 000 kr
2027	Demens dagverksamhet 16 platser 300 kvm	9 300 000 kr	830 000 kr

Investeringsbehov reservkraft

Reservkraftanläggningen på Hagagården har tagit drygt 6,5 mnkr av de avsatta 11,3 mnkr till reservkraft på kommunens vård- och omsorgsboende. Återstående 4,8 mnkr kommer inte att räcka för att klara reservkraftsfrågan för övriga boenden. Äldreförvaltningens bedömning är att Johanneslund och Malmgården ska prioriteras i den fortsatta utbyggnaden av reservkraft.